

26 oktober 2025

Hierbij de belangrijkste vragen die in de chat werden gesteld bij de lezing 'Tuinen, wilde bijen en dagvlinders en hun planten' die op 23 oktober door Wankja Ferguson is gegeven

Vragen

1. Is de kwaliteit van de nectar van inheemse planten beter voor bijen en vlinders dan die van exoten (of dahlia's)

Antwoord van Wankja: vlinders en wilde bijen zijn kieskeurig m.b.t. hun voortplantingsmedium, respectievelijk de waardplanten voor vlinders waar de eitjes op afgezet worden en de rupsen van eten en het stuifmeel waar met name de stuifmeelspecialisten en beperkt stuifmeelgeneralisten een duidelijke keuze in maken. Langtongige hommels soorten zijn afhankelijk van echte diepe bloemen zoals bijv. de rode klaver, lipbloemen, smeerwortel e.a. Je ziet ze niet op planten als wilde peen of venkel, daar zie je juist korttongige soortjes op. Ook voor de nectar hebben ze deze diepe bloemen nodig. Zo is een tuinhommel de enige momenteel die bijv. akelei bestuift en ook bijv. de inheemse ridderspoor en uitheemse Oost-Indische kers.

Wat nectar betreft zijn bijen en vlinders zelden kieskeurig. Hoogstens dus dat de vorm van de bloem bepaalt of ze er wel of juist niet bij kunnen. Vlinders hebben ook lange tongen, samen met de langtongige hommels soorten kunnen ze bijv. de bloemen van de anjerfamilie bestuiven

2. Hoe vaak mag de gemeente snoeien zodat dat een cyclus van de vlinder volbracht kan worden? Nu wordt alles steeds weggemaaid.

Antwoord Wankja: De levenscyclus per vlinder is erg verschillend. Deels kan je terugvinden in de waardplanten lijst waar je op zou moeten letten. <https://www.vlindererbij.nl/artikelen/> Ik voeg nog een andere aparte tabel toe, die duidelijk maakt wanneer voor welke vlinder ei, rups en pop in de vegetatie zitten. De conclusie is. Je maait altijd wel iets weg. Daarom is het van belang gefaseerd te werken. Dat wil zeggen in fases maaien, delen wel en delen niet, net zoals ik in het laatste plaatje weergaf. Dan blijft er ook altijd was staan waardoor vlinders hun levenscyclus kunnen voltooien. Alles tegelijk weggemaaien is funest, zowel voor vlinders als wilde bijen. Afgezien wat ik gister heb laten zien:

- Met de gradiënt mee maaien, d.w.z van hoog naar laag en van droog naar nat.
- Zorgen dat je herbloei creëert
- Rekening houden met de planten die stuifmeelspecialisten nodig hebben. Zorgen dat die in bloei staan als de bijen vliegen.
Hanteert mijn collega Jaap Mekel nog een regel:
- Van de planten waar er maar weinig van zijn laat hij altijd wat staan, van de planten waar er erg veel van zijn maait hij altijd een deel.

Vraag de Vliegtijdentabel aan bij liw@knnv.nl.

3. Klopt het dat klepelen inmiddels verboden is in het bermbeheer?

Antwoord: De vlinderstichting adviseert om niet te klepelen, met reden, nl dat je er veel mee kapot slaat, ook de insecten of rupsen of poppen zelf.

(Ik geloof niet dat er een daadwerkelijk verbod op bestaat van overheidswege uit, het is een advies)

4. Wat voor zand?

Antwoord Wankja: straatzand pakt door de verschillende korrelgroottes juist goed in elkaar, waardoor het een structuur krijgt waar gegraven gangetjes heel in blijven.

5. Welke dikte van het zandbed is gewenst

Antwoord Wankja Elke bijensoort heeft een andere manier van nestelen. Wel is het standaard hetzelfde per bijen soort. Ze gaan van 3 cm. onder maaiveld tot soms 2 meter. Je kan het ook nalezen op pagina 28-29 van het boek De Nederlandse bijen door Peeters et al. 2012 te downloaden van: <https://www.bestuivers.nl/publicaties/de-nederlandse-bijen>

6. Vlinderstruik wel of niet aanplanten? invasieve exoot /lage nectarwaarde??

Antwoord Wankja,

Wat mij betreft: iedereen heeft al een vlinderstruik in de tuin zo ongeveer, voor de diversiteit is het veel leuker andere planten aan te planten. Ook de vlinderstichting adviseert het inmiddels niet meer. Variatie van nectarplanten door het jaar heen is belangrijker dan een vlinderstruik. Als waardplant heeft de plant nauwelijks waarde. Ik denk dat het echt veel beter is om je te concentreren op de waardplanten die vlinders nodig hebben:

Zie daarvoor o.a. de waardplantenlijst die op mijn website staat maar ook bij de vlinderstichting te downloaden is:

<https://www.vlindererbij.nl/artikelen/>

Het ontbreekt in tuinen in de regel veel meer aan geschikte waardplanten en dus aan de mogelijkheden voor vlinders om zich voort te planten dan aan nectarplanten

7. Zou je wel of niet de exoten die al 20 jaar in een tuin staan vervangen voor inheems?

Antwoord Wankja: In mijn optiek hangt het ervan af. Ik ben niet iemand die zou aanraden om een hele tuin leeg te halen en dan weer helemaal opnieuw alles aan te planten, integendeel vaak is er veel wat juist wel nuttig of wenselijk is. Toch zijn er soms planten die echt helemaal nergens aan bijdragen zoals erg sterk gecultiveerde pompondahlia's of hortensia's die nog alleen maar lokbloemen hebben en geen enkele fertiele bloem. (Je hebt ook soorten die nog wel wat fertiele bloemen hebben). Die zou ik persoonlijk wel vervangen.

8. Welk volume heeft een wilde planten-stadstuinje nodig om wilde bijen 'te houden'?

Het is helaas een eilandje te midden van verder overwegend versteende tuinen.

Antwoord Wankja: elke tuin heeft een volume klein of groot en in elke tuin moet je keuzes maken. Dat is voor een kleine tuin soms niet makkelijk, dat geef ik toe. Niettemin is het toch leuk en van belang dat je ook een kleine tuin zo bloemrijk mogelijk maakt en het liefst met planten die als waardplanten of als drachtplant voor specialisten dienen. Dan maak je juist van het tuintje te midden van veel steentuinen en mooie stapsteen voor veel soorten.

9. Zijn kweekvarianten van wilgen net zo'n goede bron van nectar als de inheemse soorten?

Antwoord: ik denk dat je goed moet kijken naar de kweekvariant als deze daadwerkelijk bloeit en dan kijkt of er diverse soorten op vliegen.

10. Heeft de slobkousbij iets aan cultuurvarianten van de wederik?

Antwoord: In België en Duitsland wordt vaak wel gemeld dat de slobkousbij naast de grote wederik en boswederik ook wel de puntwederik gebruikt. Elke keer als ik zelf de puntwederik in mijn buurt tegenkom vind ik daar helemaal niets op vliegen, terwijl dat op de grote wederik (*Lysimachia vulgaris*) wel het geval is.

Ik zou zelf voor de inheemse soorten kiezen

11. Waar maakt de harsbij die bouwsels?

Ik zie ze hier jaarlijks in de tuin op rolklaver en heb ook wel coniferen staan. Maar de bouwwerkjes heb ik nog niet gevonden

Antwoord: Die zijn inderdaad erg moeilijk te vinden, het is puur geluk als je er eentje ziet.

12. Welke coniferen?

Antwoord: alle coniferen die hars geven

13. Wanneer komt het boekje uit waar je het over had?

Antwoord: is nog niet bekend

14. Welke 10 planten kan ik als tuinranger aanraden aan mensen in Zoetermeer (klei)

Antwoord: kijk op waarneming.nl voor de wilde planten

Antwoord Wankja: Ik ben zelfs niet zo van de top tien lijstjes. Binnen de kortste keren plant men dan nog alleen maar de planten van zo'n lijstje aan terwijl het juist aan een veelheid aan planten te kort schiet.

15. Klavers zijn geweldig maar kunnen nogal 'woekeren' (door stikstofoverschot). Hoe gaan we hier mee om?

Antwoord Wankja: Vlinderbloemen die stikstof kunnen binden houden daar juist mee op op het moment dat er een overschot aan stikstof beschikbaar is.

16. Welke soorten planten op zandgrond voor aantrekken bijen en vlinders?

Antwoord Wankja hetzelfde antwoord als eerder: Een andere mogelijkheid is om te proberen of je de boeken van Ger Londo nog te pakken kan krijgen. O.a. in het boek: Naar meer natuur of bijv. Een tuin vol wilde planten, staan een schat aan gegevens die je kan gebruiken. Daar staat niets over bijen of vlinders in overigens. Je kan het combineren met de tabellen over de waardplanten. Binnenkort komt er dus ook info over de interacties tussen de wilde bijen en planten bij.

17. Zijn kweekvarianten van wilgen net zo'n goede bron van nectar als de inheemse soorten?

Antwoord: Zie antwoord in ander document

18. Onze wijktuin zit op hoge zandgrond in Nijmegen. Welke bomen en vaste planten zijn daar belangrijk. Lage grondwaterspiegel!

Antwoord: kijk op waarneming.nl welke planten er vaak voorkomen.

De KNNV Uitgeverij heeft in 1998 het boek Ontwerpboek Natuurtuinen uitgegeven, Jeroen Gigengack en Jack Martin met zeer uitgebreide plantenlijst gebaseerd op milieu-aanduidingen van de Heukels' Flora.

Het bovenstaande antwoord van Geert is een mogelijkheid. Een andere mogelijkheid is om te proberen of je de boeken van Ger Londo nog te pakken kan krijgen. O.a. in het boek: Naar meer natuur of bijv. Een tuin vol wilde planten, staan een schat aan gegevens die je kan gebruiken.

Daar staat niets over bijen of vlinders in overigens. Je kan het combineren met de tabellen over de waardplanten. Binnenkort komt er dus ook info over de interacties tussen de wilde bijen en planten bij.

19. Houd je ook rekening met waar ze natuurlijk voorkomen?

Veel inheemse soorten uit Limburg zie je niet in de randstad, en andersom

Antwoord: Zeker dat doe ik wel. Alleen wat ik ook weet is dat wilde bijen langzaam naar het noorden toe opschuiven en dat er zoiets bestaat als het waarnemerseffect. Van de vlinders weet men echt wel waar ze voorkomen, de wilde bijen worden echter veel minder gemonitord, juist met namen in de meer noordelijke en westelijke provincies (behalve dan weer de duinen). Het is dus heel goed mogelijk dat er meer soorten in deze gebieden voorkomen dan we op dit moment weten en bijen schuiven ook op richting noorden, zeker als hun planten beschikbaar zijn.

20. Wanneer kan je het best hедера snoeien?

Antwoord Wankja zie mijn antwoord in het andere document. Een hедера heg = klimop heg als je die hebt het liefst in drie delen opdelen. Alleen de hangende takken die vrij hoog zitten (pakweg 2 meter hoog) gaan bloeien. Als je het opdeelt en telkens een derde deel snoeit is er altijd een deel met bloemen en of vruchten. De vruchten worden door vogels gegeten.